

SELETUSKIRI ANTSLA VALLA JA URVASTE VALLA ÜHINEMISLEPINGULE

Antsla vald ja Urvaste vald on omavahel tugevalt seotud omavalitsused nii ajalooliselt, geograafiliselt kui ka sotsiaalmajanduslikult, sh läbi erinevate avalike teenuste. Omavalitsuste vahel on ajalooline side ja keskus-tagamaa seos, samuti toetab ühinemist inimeste igapäevane liikumine. Suurem osa Antsla vallast koos Urvaste vallaga on ajalooliselt kuulunud Urvaste kihelkonda. Urvaste valla erinevate piirkondade ning Antsla linna vahel on toimiv transpordiühendus¹. Eelduslikult õnnestuks piirkonna siseseid ühendusi ühinemise järgselt veelgi tõhustada. Hea ei ole ühendus maakonnakeskusega ning Tartuga, kuhu on hetkel ühendus vaid kord päevas.

Antsla linn Antsla valla keskusena on erinevate uuringute kohaselt Võru linna kõrval ainsaks piirkondlikuks nn 3. tasandi teenuskeskuseks Võrumaal^{2,3}. Antsla linn on küllalt kaugel maakonna keskusest (ca 35 km) ning omab mitmeid toimepiirkonna keskuse tunnuseid (haridusasutused, muusikakool, perearstikeskus, kiirabi, kauplused, töötukassa Antsla büroo, postkontor, pakiautomaat, politsei jne).

Urvaste vald on läbi erinevate teenuste tugevalt seotud Antsla vallaga. Urvaste valla keskus Kuldre külas asub vaid ca 8 km kaugusel Antsla linnast, mistõttu on tegemist Urvaste valla elanikele loomuliku tõmbekeskusega igapäevaste avalike ja erateenuste (kauplused, tankla, erinevad teenused) tarbimisel. Kuna rahvastiku vähenemise tingimustes on suureks väljakutseks olemasolevate teenuste säilitamine, on ühinenud omavalitsuses tänu suuremale elanike arvule lihtsam ühtset teenuspiirkonda tugevdada.

Kahe omavalitsusüksuse ühinemisel eeldatavasti kasvab ametnike spetsialiseerumise võimalus. Ühinenud omavalitsuses on võimalik võtta tööle täiendavaid spetsialiste. Lisaks loob Antsla valla ja Urvaste valla ühinemine paremad eeldused piirkonna jaoks oluliste projektide elluviimiseks (nt esmatasandi tervisekeskuse rajamine). Antsla valla ja Urvaste valla ühinemisel peame oluliseks ühinevate omavalitsuste traditsioonide jätkamist ja külade arengut.

Rahvaarvu kriteeriumi lõks

Antsla valla ja Urvaste valla ühinemisel on uue omavalitsusüksuse rahvaarvuks 4594 (Statistikaamet 01.01.2016). Antsla Vallavolikogu on teinud ühinemissetepaneku Karula, Tõlliste, Taheva, Mõniste, Varstu ja Sõmerpalu vallale, et moodustada üks omavalitsusüksus. Eelpoolnimetatud omavalitsuste volikogud selle ettepanekuga ei nõustunud. Samas on Antsla vallasisesel linnana märkimisväärne tõmbekeskus eelpool nimetatud valdade ääreküladele, osutades omavalitsuse ja riigi poolt pakutavate teenuste osutamisel ja kättesaamisel.

¹ Kuldre ja Antsla vahel on mõlemas suunas 5 ühendust päevas sõiduajaga 10-15 minutit. 3-4 ühendust päevas on ka kaugemate küladega, sh ka Valgamaa omavalitsuste Tõlliste valla (Tagula) ja Karula vallaga (Lüllemäe). Vastavad külad jäävad 10-15 km ning ca poole tunnise bussisõidu kaugusele Antslast www.peatus.ee

² TÜ RAKE. "Era- ja avalike teenuste ruumilise paiknemise ja kättesaadavuse tagamisest ja teenuste käsitlemisest maakonnaplaneeringutes", 2015.

http://www.fin.ee/public/KOV/Uuringud_ja_analuusid/Teenuskeskuste_uuringu_lopparuanne.pdf

³ tasandi teenuskeskuses on lisaks põhiteenustele (nt põhiharidus, lasteaed, spordisaal, noortekeskus, rahvamaja, raamatukogu, postkontor, päevakeskus eakatele) tagatud ka kohalikud kvaliteetteenused (nt esmatasandi tervisekeskus, apteek, hambaravi, kultuurikeskus, hooldekodu eakatele).

³ Kamenjuk, P., Võru maakonnaplaneeringu teemaplaneeringu "Võru maakonna sotsiaalne infrastruktuur" analüüs. Sisend Võru maakonna toimepiirkondade määramiseks, 2014.

Antsla valla ja Urvaste valla volikogud teevad ettepaneku mitte sundliita ühinemiskriteeriumile mittevastavat Antsla ja Urvaste valla ühinemisel moodustuvat omavalitsusüksust tekkivate uute omavalitsusüksustega, mis piirnevad uue loodava vallaga. Antsla valla ja Urvaste valla mõjusfäär on kindlasti suurem, kui seda on 5000 elanikku, aga need inimesed elavad naabervaldade haldusterritooriumil ning hetkel puudub eestlaslik mõistlik jõud ja tarkus hakata kõiki külasid Antslaga ühendama. Täna on soovi avaldanud Antsla vallaga liituda Karula valla Lusti küla elanikud.

Antsla linnast saadavaid teenuseid kasutavad Tõlliste vallas asuvad Tagula ja Korijärve külade elanikud, Karula vallas asuvad Antsla vallaga piirnevate külade elanikud (Rebasemõisa, Valtina, Lusti) ja Sõmerpalu valla Liiva küla elanikud. Osaliselt käivad juba praegu eelnimetatud küladest Antsla kooli õpilased. Perearstid, Töötukassa piirkond ja muud esmatasandi teenused on eelnimetatud külade enamusele inimestele nii ajaliselt kui ka kvaliteedilt paremini kättesaadavad Antsla linnas või Kuldres kui kuskil mujal, 35 km kaugusel.

Territooriumi suurus ja alaliste elanike arv

Ühinemise tulemusel moodustuva uue omavalitsusüksuse pindala on 410,5 km² ja elanike arv 4594 (rahvastikuregistri andmed seisuga 01.01.2016). Andmed ühinevate valdade pindala ja rahvaarvu kohta on esitatud tabelis 1.

Tabel 1. Ühinevate valdade pindala ja rahvaarv

Vald	Pindala	Rahvaarv	Elanikke 1 km ²
Antsla	270,81	3325	12,3
Urvaste	139,69	1269	9,1
Kokku	410,5	4594	11,19

Ühinevate omavalitsuste rahvastikunäitajad (seisuga 01.01.2016) on esitatud tabelis 2.

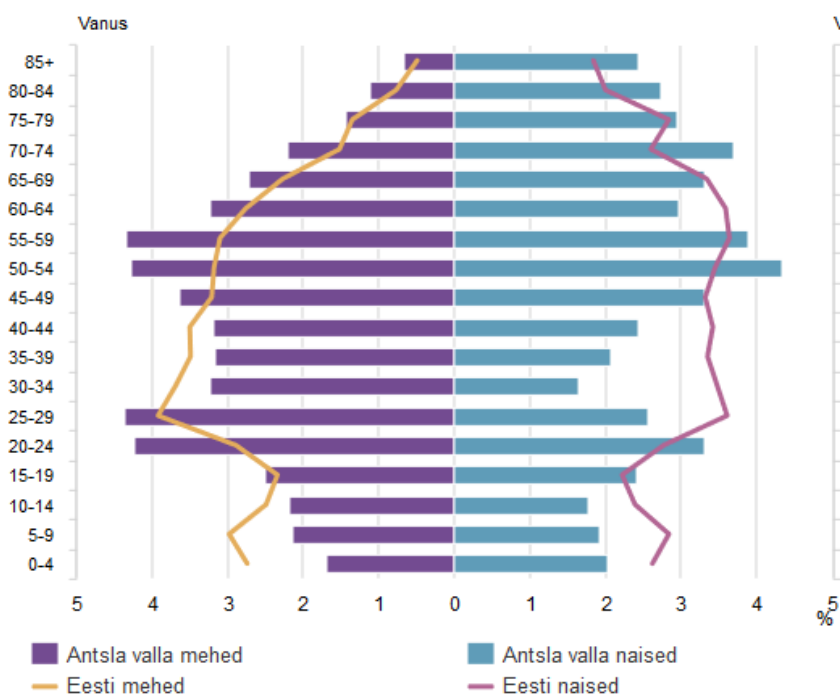
Ühinemise tulemusel moodustatava omavalitsuse rahvaarv on 4594.

Tabel 2. Ühinemispirkonna rahvastikunäitajad

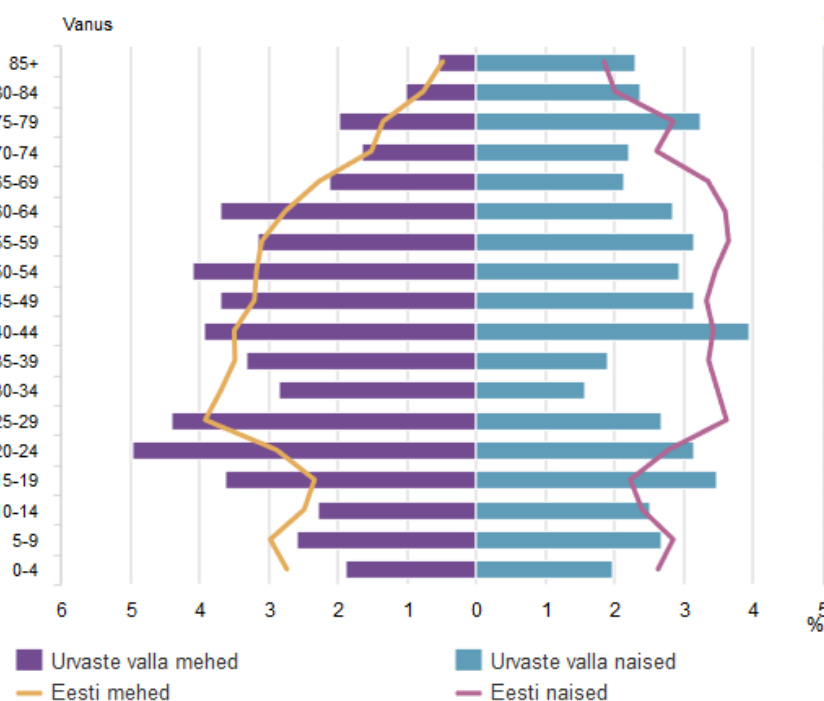
Vald / vanuserühm (arv ja osakaal)	0-6	7-18	19-64	65+	KOKKU 01.01.2016 (01.01.2015 rahvaarv)
Antsla	181 (5,5%)	333 (10%)	2038 (61,3%)	773 (23,2%)	3325 (3263)
Urvaste	74 (5,8%)	171 (13,5%)	776 (61,2%)	248 (19,5%)	1269 (1131)

Täpsemat rahvastiku soolis-vanuselist struktuuri kajastavad Antsla valla ja Urvaste valla rahvastikupüramiidid (joonised 1 ja 2, koostatud 01.01.2016 Statistikaameti andmestiku põhjal).

Joonis 1. Antsla valla rahvastikupüramiid

Joonis 2. Urvaste valla rahvastikupüramiid

Perioodil 2010-2016 on elanike arv Antsla ja Urvaste vallas vähenenud. Antslas 7,4% ning Urvastes 1,7 %. Kahe valla peale kokku vähenes elanike arv 286 inimese võrra

Samas nii Antslas kui Urvastes elanike arv 2015. aastal võrreldes 2014. aastaga kasvas 4,6% (200 inimese) võrra. Pikaajalise Statistikaameti rahvastikuprognosi järgi on Võru maakonna rahvastikutrend siiski kahanev.

Joonis 3. Võru maakonna rahvastikuprognosis aastani 2040 (statistikaamet, 2014)

